

**Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка**

СИЛАБУС

**з навчальної дисципліни «Філософія»
освітньо-наукової програми «Економіка» третього рівня вищої освіти**

Обсяг курсу — 4 кредити (ECTS): 14 годин лекції, 16 годин — практичні заняття, 90 годин — самостійна робота.

Викладач курсу — **Кобелева Даля Леонідівна** к.філос.н., старший викладач ЗВО кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін (<http://khntusg.com.ua/staff/kobelieva-dalla-leonidivna>)

ОПИС КУРСУ

Пререквізити — базові знання з дисциплін: Українська мова (за професійним спрямуванням), Історія України, Історія української державності.

Коротка **анотація дисципліни** (загальна характеристика, особливості, переваги). Навчальна дисципліна «Філософія» посідає важливе місце в структурно-логічній схемі підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка» і буде корисна майбутнім фахівцям з точки зору засвоєння специфіки філософського осягнення дійсності, ознайомлення із наявними філософськими концепціями, які розкривають поліфонізм та плюралізм філософського мислення, створення умови для формування світоглядно-методологічної культури здобувачів вищої освіти.

Вивчення даної дисципліни дає можливість здобувачу вищої освіти:знати:

- основні поняття та теорії світової історії філософії;
- основні етапи розвитку світової філософії;
- найбільш важливі персоналії філософії, зміст основних першоджерел філософії;сучасні підходи до вирішення класичних філософських проблем.

вміти:

- читати та аналізувати філософську літературу;
- орієнтуватись в основних філософських течіях,
- аналізувати факти та явища, що відбуваються в суспільстві,
- самостійно орієнтувати свою світоглядну позицію,
- вести діалог, полеміку чи дискусію з приводу загальних засад життєдіяльності людини;
- аналізувати свою професійну діяльність та її результати в широкому контексті філософського бачення світу.

Мета та основні задачі дисципліни.

Метою викладання дисципліни є надання знань з філософії як світогляду людини, або сукупності поглядів на світ у цілому та ставлення людини до цього світу, в розумінні онтологічних, гносеологічних, аксіологічних, етичних і соціальних проблем буття.

Завданнями, що мають бути вирішені в процесі викладання курсу, є надання здобувачам вищої освіти наступних можливостей: розрізняти та виявляти специфіку різних типів світогляду; пов'язувати загальні філософські проблеми з вирішенням завдань у різних галузях сучасної науки; робити порівняльний аналіз філософського та конкретно-наукового тлумачення буття; аналізувати структуру, ознаки та основні функції свідомості; наводити конкретні приклади реальних виявлень діалектики при аналізі складних проблем психіки людини; розрізняти метафізичну та діалектичну концепції розвитку світу; наводити конкретні приклади реальних виявлень метафізики при аналізі проблем суспільства; окреслювати умови, можливості та рівні пізнання, його різновиди та форми; давати класифікацію та філософський аналіз глобальних проблем сучасності, розрізняти соціально-політичні та економічні засоби їх розв'язання.

Компетентності:

Інтегральні компетентності: Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері економіки, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК04. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в економіці та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з економіки та суміжних галузей.

СК04. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти та у реальному секторі економіки.

СК05. Здатність виявляти, поглиблено аналізувати та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері економіки з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.

СК06. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей розвитку соціально-економічних систем і процесів із застосуванням математичних методів та моделей на мікро-, мезо-, та макрорівнях.

Програмні результати навчання. В результаті вивчення курсу здобувачі мають отримати:

РН01. Мати теоретичні знання з економіки, соціально-економічних систем і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.

РН02. Глибоко розуміти базові (фундаментальні) принципи та методи економічних наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері економіки з метою досягнення економічної та соціальної ефективності в умовах глобалізації.

РН05. Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі проблеми фундаментальної економічної науки з врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів, лідерства, автономності та відповідальності.

Структура курсу:

Тема 1. Предмет та функції філософії.

Поняття світогляду, його історичний характер і типи (міфологія, релігія, філософія, наука); специфіка філософії як форми суспільної свідомості; поняття та функції філософії (соціальна, праксеологічна, пізнавальна, методологічна, критична, прогностична, інтегративна); основні проблеми філософії та їх характеристика; філософські напрями: онтологія, гносеологія, логіка, етика, естетика, аксіологія; філософські дисципліни: філософія історії, культури, науки, освіти, техніки, релігії, мови, соціальна філософія, філософська антропологія, історія філософії.

Тема 2. Філософія Стародавньої Греції.

Основні риси та етапи Давньогрецької філософії: філософія досократиків (мілетська, ефеська, піфагорійська, елейська школи); атомістична теорія Левкіппа і Демокріта; Сократ та софісти; філософія класичного періоду (філософські системи Платона та Аристотеля); елліністична філософія (стоїки, скептики, епікурейці).

Тема 3. Східна філософія.

Культурно-історичні умови виникнення філософії; критерії періодизації історії філософії; особливості філософії Стародавнього Сходу; періодизація Індійської філософії (ортодоксальні та неортодоксальні школи); філософія Давнього Китаю: конфуціанство та даосизм.

Тема 4. Філософія Середньовіччя та Відродження.

Основні риси Середньовічної філософії; геоцентризм; монотеїзм; патристика; вчення

Августина Блаженного; схоластика; вчення Фоми Аквінського; докази буття Бога; суперечка номіналістів та реалістів щодо природи універсалій; проблема співвідношення знання та віри; основні гуманістичні ідеї філософії Відродження; антропоцентризм; пантеїзм.

Тема 5. Філософія Нового часу.

Соціальні та культурні передумови філософії Нового часу; наукова революція; основні ідеї та напрями філософії Нового часу; полеміка раціоналізму та емпіризму; індуктивний метод Ф. Бекона; раціоналістичний метод Р. Декарта, його метафізика, та концепція про уроджені ідеї; вчення Б. Спінози про субстанцію; Монадологія Лейбніца.

Тема 6. Просвітництво.

Філософія епохи Просвітництва, її суспільно-правовий ідеал; поняття «природного стану», «природного права», суспільного договору як концепції утворення держави, свободита обов'язку, соціальної нерівності; основні засоби побудови нового суспільства – освіта і виховання; «Енциклопедія» Дідро і Д'Аламбера як фундаментальний проект епохи Просвітництва.

Тема 7. Німецька класична філософія.

Основні риси та особливості німецької класичної філософії; обґрунтування І. Кантом загальності та необхідності наукового знання; «Критика чистого розуму»; суб'єктивний ідеалізм Фіхте; діяльність «Я» як початок всього сущого; діалектика Фіхте; натурфілософія Шеллінга; філософська система Гегеля; антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха.

Тема 8. Некласична філософія.

Загальна характеристика некласичної філософії; А. Шопенгауер як засновник сучасного європейського ірраціоналізму; поняття «екзистенції» у С. Кьєркегора ат критика Гегеля; «філософія життя» та Ф. Ніцше; філософія позитивізму (О. Конт та перший позитивізм, емпіріокритицизм, неопозитивізм, постпозитивізм); філософія США – прагматизм.

Тема 9. Сучасна філософія.

Психоаналіз З. Фрейда; теорія архетипів К.Г. Юнга; феноменологія Е. Гуссерля – поняття «феноменологічної редуції»; екзистенціалізм; «Буття та час» М. Хайдеггера; структуралізм та постструктуралізм – Ф. де Соссюр, К. Леви-Стросс, Р. Барт, Ж. Лакан, М. Фуко; аналітична філософія – Дж. Мур, Б. Рассел, Л. Вітгенштейн; Х.Г. Гадамер та філософська герменевтика; західноєвропейська релігійна філософія та філософія історії; філософія постмодерна – відмова від претензій законодавчого розуму.

Тема 10. Філософська думка в Україні.

Філософські ідеї в культурі Київської Русі; вплив християнства на розвиток філософської думки Русі; філософська думка Києво-Могилянської академії; філософські ідеї просвітницької ідеології Кирило-Мефодіївського товариства; Г.С. Сковорода – вчення про дві натури та три світи, поняття сродної праці; філософські ідеї у творчості діячів української культури ХІХ - першої половини ХХ століття; «філософія серця» П. Юркевича; М. Драгоманов як ідеолог «Українського народолюбства»; І.Я. Франко – філософ, мислитель, письменник; його вплив на духовний процес в Україні; українська філософія у радянський та пострадянський період.

Політика курсу – жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу.

Система оцінювання – оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

для заліку – модуль 1 – 50 % семестрової оцінки; модуль 2 – 50% семестрової оцінки; для іспиту – модуль 1 – 30 % семестрової оцінки; модуль 2 – 30% семестрової оцінки; іспит – 40% семестрової оцінки.

Інформаційні ресурси

Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>

Бібліотека ХНТУСГ. URL: <https://library.khntusg.com.ua/>

Електронна бібліотека. URL: <http://lib.meta.ua/>

Студентська електронна бібліотека URL: <http://www.lib.ua-ru.net/>

Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>